

PRAHA 1/2 SKA% DVA.VNA% ZAJMAVOSTI - 5.

Pondělí, 09 duben 2018

Když mne jako malou vodívala babička po Praze a vyprávěla mi nejzajímavější a nejzajímavější, stávala jsem se v době kdy - jako jedináček velmi zaměstnaných rodičů - byla dlouhé hodiny sama, dívkou, dámou, lechtanou. Podle doby, ve které jsem se zrovna s babičkou toulala. Vzpomínám na záchvát, kdy jsem zírala na černý paštík, visící na stěně v jednom kostele....

Jeden z historicky nejvýznamnějších pražských kostelů stojí v ulici Malé Štupartské a Jakubské. Nevšedním kulturním zážitkem je prohlídka impozantního interiéru s výtvarnými díly středních barokních mistrů. Svatostánek je též proslulý historickými varhanami, vynikající akustikou a od toho se odvíjejícími pravidelnými koncerty chrámové hudby. Po původu starší stavby, zbudované asi po roce 1232, byl kostel nově vystavěn v letech 1319-1374. Další počátky se datují k letům 1596 a 1689. Dnes má kostel sv. Jakuba výtvarného vzhledu. Původně byl presbytář a severní boční lodi je kvadratická hodinová věž. Kryje jí cibulovitá báň a svojí výškou 60,5 m je nejvyšší. V současnosti je nepřístupná. Za vlády českého krále Václava I. zasáhla Praha vlna zbožnosti, kterou se celou křesťanskou Evropou. Současnost vznikala nová společenská vrstva - měšťanstvo. A za ním se uchýlovaly nově vzniklé církevní řády, tzv. mendikanti (čebřevské řády). Mohly se plně spolehnout na život z darů a lechtů a bohatých měšťanů. Začala s tím sv. Anežka, založením kláštera klarisek na Františku. S klariskami pronikla do Prahy i moderní evropská kultura - mj. nová gotická architektura. Po příkladu sv. Anežky povolává její bratr, český král Václav I., do Prahy další čebřevské řády - menší bratry (minority). O Václavově náklonnosti k minoritám svědčí poloha a rozměry plánované výstavby jejich kláštera. Byl umístěn na důležitém místě - v těsné blízkosti hlavního pražského tržiště (současné Staroměstské náměstí), pár kroků východně ode dvora cizích kupců (ungelt), kousek severně se usadil cech řezníků a zbudoval zde masné krámy (strážnice v 19. století, dnešní ulice Masná). O významu tohoto místa lokality svědčí i to, že v ulici Štupartské zřídil své sídlo Jan Lucemburský. Základní kámen nového kostela byl položen roku 1232, původně nejprve musel být strážnice staršího přemyslovského kostelíka sv. Jakuba. Z nového klášterního kostela bylo zachováno. V roce 1244 byl dokončen klášter. Z tohoto období se dodnes zachovaly cenné raně gotické čebřevské klenby ve sklepech budovy střední přemyslovské - koly sdělovací techniky. Mj. klášter zmíní Zbraslavská kronika, která uvádí, že 7. února 1311 se v refektářském klášteru konala hostina na počest korunovace českého krále Jana Lucemburského. V roce 1316 postihl klášter ničivý požár. O obnovu se postaral Jan Lucemburský se svou ženou Eliškou Přemyslovnou. Díky pozadí svého příbuzného, spojeného s královským povoláním, se minorité v letech od počátku těsně velké popularity mezi aristokracií. Ve středověkém prostředí, kdy život po smrti hrál zásadní roli, si lecht budovala hrobky, někdy i sídla v klášterech a lecht je sponzorovala. Po dostavění se stal jedním z největších a nejvyšších pražských kostelů spolu s katedrálou sv. Víta a rozestavěným kostelem Panny Marie Sněžné během husitských válek zůstal kostel díky blízkosti cechu řezníků, který klášter ubránil, vesměs nepoškozený. I tak však zpustl a musel být obnoven. Za Rudolfa II. byl kostel nově vyzdoben, původně bylo 15 oltářů a stěny hlavní lodi byly vyzdobeny erby (analogie v chóru katedrály sv. Víta). Zanedlouho však musel klášter opět dát místo nebezpečí - vpádu pasovských v roce 1611. I tentokrát byl klášter zachráněn řezníky. Ulice, která spojuje Dlouhou ulici s ulicí Rybnou, patří mezi nejstarší v Praze. Od řezníků - masařů zde nabízeli své zboží, získala původně ulice název Masný trh, asi v polovině 19. století získala se zde U masných krámů roku 1870 platí pojmenování Masná. Od roku 1359 měli řezníci svůj vlastní cech, jenž je řadil mezi největší a šlechtě. Privilegia staroměstských řezníků potvrzovali postupně Jan Lucemburský, Karel IV. a Václav IV. Jako na Novém Městě seskupovali se řezníci kolem kostela sv. Lazara, jenž stával na rohu Lazarské a Spálené ulice, tak zde, na Starém Městě považovali řezníci za svůj kostel kostel sv. Jakuba. Pamětní deska v chrámu je důkazem skutečnosti řezníků, kteří kostel několikrát zachránili před zničením. Po bitvě na Bílé hoře byla v roce 1622 v klášteru zavedena řádová teologická studia, později zde byla zřízena kolej sv. Bonaventury pro asi 12 studentů Karlovy univerzity. Kostel sv. Jakuba sloužil jako místo konání promócí. V roce 1689 se Evropa potýkala s politickou krizí. Rivalita panovníků v rámci boje o evropskou stranou, zachránil klášter. Zřídila se klenba, shořel refektář a její část ambitu. Obnova byla nabídnuta původnímu fortifikačnímu architektovi Janu Šimonu Pánkovi, který během 12 let obnovu dokončil. Pánek respektoval a zachoval původní dispozici kostela. Zkrátil však chór a vyrovnal tak jeho vychýlení, které bylo pro barokní symetričnost nepřijatelné. Strop byl snížěn a zaklenut valenou klenbou s lunetami. Nad boční lodí byly umístěny tribuny. Na výzdobě kostela se podepsala celá řada významných barokních mistrů a učitelů tak pokladnici barokního umění. V roce 1784 byl klášter v rámci Josefských reforem zrušen, mniši tam však zůstali i nadále. V roce 1841 severní část vyhořela a byla prodána první přemyslovské střední škole v letech, která budovu klasicistně přestavěla. V roce 1861 byla v refektářu zřízena první mateřská škola v českých zemích. Činnost minorit byla obnovena ve 20. století. V roce 1941 proběhla rozsáhlá rekonstrukce. V roce 1974 byl kostelu udělen čestný titul basilica minor papežem Pavlem VI. Zasluhu na tom mělo i bohaté kulturní využití kostela, který je obdařen rozměrnými tyčmannými varhanami z roku 1705. A nyní legenda se ke kostelu váže: Ta nejznámější pojednává o zloději, který po bohoslužbě zůstal uvnitř a v noci si začal vesele krást. Když se nemohl vyprostit a musel počkat celou noc, než přemyslovský přemyslovský farář se včas i nadále nemohl hnout, a tak nezbylo, než mu ruku useknout. Bylo rozhodnuto pověsit ji u vchodu do kostela, aby všem připomínala jedno z Desíti přikázání. Zloděj se ze svého činu kál a jeho ruka visí v kostele dodnes.

Další legenda se váže k hlavnímu oltáři obrazu. Vypravuje o malíři z dílny V. V. Reinera, který měl na starost

postavu Panny Marie. Každý den se k ní modlil, aby ho nepostihl mor, který řádil ve městě. A byl toho vskutku ušetřen. Jeho manželka a děti jí skonal, on ovšem nadále pokračoval v práci. Avšak ve chvíli, kdy obraz dokončil, padl mrtev k zemi a jeho duše se přemístila okamžitě do nebe.

Tato je hodně smutná: kancléř Václav z Mitrovic měl sen, ve kterém ho pohřbili zařiva. O několik let později, přemřbu, ho uložili do dřevěné rakve, zakopali, a na to místo položili mramorovou desku. O pár dní později začali mřly jaké podivné zvuky na hřbitově. Pocházely z hrobu Václava z Mitrovic. Lidé ze strachu začali polévat hrob svěcenou vodou a po pár dnech zvuky opravdu přestaly. Přemřbu Václavova syna však místní mřni našli něco hrozného. Dřevěná rakev byla rozbitá a v ní vřzelo tělo Václava z Mitrovic v křeovitě poloze. Mřně tloukl na masivní mramorovou desku…

Poslední legendou je i část knihy Záhada hlavolamu od Jaroslava Foglara - v ní se pojednává o tajemném chlapci Janu Tleskačovi, který byl v tomto kostele zvoníkem a zde i za tajemných okolností zemřel - po jeho stopách se vypraví Rychlé šípy a ocitají se jak na zvonici, tak v labyrintu podzemních chodeb, kde jsou podle autora zřejmě přemřbeni mřni z 18. a 19. století. Milovníci Foglarových knih však zároveň přemřipouřtájí, ře mohlo jít o jiný kostel a ře autor chtěl řteně zmrně zmřst. zajímavé, co? d@niela